

IMPLEMENTAREA PRINCIPIULUI RESPONSABILITĂȚII EXTINSE A PRODUCĂTORULUI ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Mihaela PASCAL,

*cercetător științific, asistent universitar,
Academia "Ștefan cel Mare" doctorandă*

Sergiu ZESTREA,

*Șef al Direcției control metrologic,
Agenția pentru protecția consumatorilor și Supravegherea Pieței,
master în drept*

Gestionarea deșeurilor în Republica Moldova trebuie să fie îmbunătățită și transformată în gestionarea durabilă a materialelor pentru a proteja, a conserva și a îmbunătăți calitatea mediului, pentru a proteja sănătatea umană, pentru a asigura utilizarea prudentă, eficientă și rațională a resurselor naturale, pentru a promova principiile economiei circulare, pentru a spori utilizarea energiei din surse regenerabile, pentru a crește eficiența energetică, pentru a reduce gradul de dependență față de resursele importate, pentru a crea noi oportunități economice și pentru a stimula competitivitatea pe termen lung.

Pentru a contribui la realizarea obiectivelor prevăzute în legislația autohtonă, Republica Moldova trebuie să utilizeze instrumente economice și alte măsuri în scopul de a promova aplicarea ierarhiei deșeurilor care includ, printre altele, descurajarea eliminării deșeurilor prin depozitare și incinerare, schemele de plată în funcție de cantitatea de deșeuri generată, schemele de răspundere extinsă a producătorilor.

Instrumentele economice în domeniul deșeurilor reprezintă un set de măsuri pe care autoritățile naționale trebuie să le implementeze în vederea îmbunătățirii sistemului de management al deșeurilor, începând de la colectarea separată a acestora la sursa de generare, sortarea, reciclarea și în final eliminarea. Printre cele mai utilizate instrumente economice la nivel european și internațional sunt: descurajarea eliminării a deșeurilor prin depozitare, schemele de plată în funcție de cantitatea de deșeuri generată (principiul "plătește pentru cât arunci"), schema privind răspunderea extinsă a producătorului, schema de garanție bănească pentru returnarea ambalajelor

reutilizabile, sau alte instrumente și măsuri necesare

Din perspectiva integrării Europene a țării, Acordul de asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană (ratificat prin Legea nr. 112 din 02 iulie 2014), la capitolul 16 - „Mediul înconjurător”, sub-capitolul „Gestionarea deșeurilor și resurselor” prevede, la Directiva 2008/98/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 noiembrie 2008 privind deșeurile, aplicarea articolului 14 „stabilirea mecanismului de recuperare integrală a costurilor în conformitate cu principiul poluatorul plătește și cu principiul extins al responsabilității producătorului” în termen de 4 ani de la intrarea în vigoare a acordului, deci începând cu anul 2018. Totodată, în conformitate cu prevederile art. 68 din Legea nr. 209 din 29 iulie 2016 privind deșeurile, va fi elaborat cadrul normativ aferent punerii în aplicare a acesteia, inclusiv

De asemenea, Legea nr. 209 din 29.07.2016 privind deșeurile, transpune parțial prevederile Directivei 2008/98/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 noiembrie 2008 privind deșeurile. În capitolul III – Cerințe generale privind gestionarea deșeurilor, articolul 12 cuprinde prevederile legate de răspunderea extinsă a producătorilor de produse. Articolul prevede că pentru a consolida reutilizarea și prevenirea, reciclarea și alte tipuri de valorificare a deșeurilor, persoanele fizice și juridice care proiectează, produc, prelucrează, tratează, vând și/sau importă produse sunt supuse unui regim de răspundere extinsă a producătorului. Se menționează, de asemenea, faptul că producătorii își pot onora obligațiile fie individual, fie prin aderarea la un sistem colectiv. În scopul promovării principiului răspunderii extinse a producătorului, prioritar vor fi supuse acestor reglementări următoarele produse:

- baterii și acumulatori;
- echipamente electrice și electronice;
- vehicule;
- uleiuri;
- ambalaje.

În ceea ce privește generarea deșeurilor de ambalaje, se poate menționa faptul că acestea sunt într-o continuă creștere. Creșterea volumelor de desfacere, alături de creșterea PIB-ului pe cap de locuitor, a condus la creșterea capacității de cumpărare a produselor ambalate în ultimii ani și, implicit, a deșeurilor de ambalaje generate. Ambalajele fabricate din polietilenă tereftalat (PET) au înlocuit în ultimii ani ambalajele de sticlă, iar sacii, pungile sau cutiile din polietilenă pe cele de hârtie, influențând cantitățile și compoziția deșeurilor generate.

Strategia de Gestionare a Deșeurilor în Republica Moldova pentru

anii 2013-2027 introduce conceptul de sisteme de management integrat al deșeurilor (SMID), definind opt regiuni/zonă la nivel național. Sistemele de management integrat al deșeurilor au ca obiectiv gestionarea deșeurilor municipale, inclusiv a deșeurilor de ambalaje din deșeurile municipale. Studiile de fezabilitate pentru sistemele de management integrat al deșeurilor se elaborează cu sprijinul donatorilor internaționali. Sistemele de management integrat al deșeurilor cuprind:

- colectarea deșeurilor municipale din întreaga zonă;
- colectarea separată a deșeurilor reciclabile, inclusiv a deșeurilor de ambalaje municipale, în special în zona urbană;
- transferul deșeurilor;
- sortarea deșeurilor reciclabile colectate separat;
- compostarea deșeurilor verzi;
- construirea unui depozit conform în fiecare zonă.

Astfel, responsabilitatea extinsă a producătorului reprezintă o strategie de protecție a mediului care urmărește să atingă obiectivele de mediu prin reducerea impactului total al unui produs, responsabilizând producătorul aceluși produs pentru întregul ciclu de viață al produsului și în special pentru procesul de preluare, reciclare și eliminare finală.

Responsabilitatea extinsă a producătorului reprezintă de asemenea totalitatea de obligații direct impuse subiecților menționați mai sus, fie individual, fie colectiv, pentru recuperarea și valorificarea sau reciclarea produselor scoase din uz. Aceste măsuri trebuie să încurajeze dezvoltarea, producerea și comercializarea produselor cu utilizări multiple, care sânt durabile din punct de vedere tehnic și care pot, după ce au devenit deșeuri, să facă obiectul unei valorificări sigure și al unei eliminări ce nu poluează mediul.

Activitățile pentru aplicarea responsabilității extinse a producătorului vizează măsurile de acceptare a produselor returnate și a deșeurilor care rămân după utilizarea respectivelor produse dar și gestionarea ulterioară a deșeurilor și asigurarea financiară de către producători pentru aceste activități.

Aceste activități urmează să asigure ierarhia deșeurilor impusă de Legea nr.209/2016, în materie de prevenire a generării și de gestionare a deșeurilor, prin respectarea consecutivă și cumulativă a următoarei ordini:

- a) prevenirea;
- b) pregătirea pentru reutilizare;
- c) reciclarea;
- d) alte operațiuni de valorificare, inclusiv valorificarea energetică;
- e) eliminarea.

În scopul evaluării performanțelor atinse, începând cu 23.12.2017, în colectarea, tratarea, valorificarea sau eliminarea produselor ce au devenit deșeuri, Agenția de Mediu menține și actualizează Lista producătorilor de produse supuse reglementărilor de responsabilitate extinsă a producătorului, care este parte componentă a SIA MD. Cei care își onorează în mod individual obligațiile descrise mai sus prezintă Agenției de Mediu dovada existenței sistemelor individuale de preluare gratuită și colectare separată, tratare, valorificare sau eliminare a produselor ce au devenit deșeuri. În cazul în care producătorii de produse supuse reglementărilor de responsabilitate extinsă a producătorului își onorează obligațiile prin aderarea la un sistem colectiv, responsabilitatea individuală va fi subsidiară responsabilității sistemului colectiv.

Remarcabil este faptul că, sistemele colective care acționează în numele producătorilor se autorizează de Agenția de Mediu, în măsura care solicitantul va prezenta actul constitutiv al persoanei juridice și planul de operare pentru perioada de valabilitate a autorizației, care va conține cel puțin următoarele:

a) cantitățile de produse ce urmează a fi gestionate, pe tipuri și surse de proveniență;

b) descrierea modalității de implementare a obligațiilor în vederea atingerii țintelor stabilite;

c) prezentarea modului de acoperire a întregului teritoriu al Republicii Moldova;

d) planul financiar de implementare a regimului de responsabilitate extinsă a producătorului.

Astfel, începând cu 1 ianuarie 2019, pot introduce echipamente electrice și electronice pe piață Republicii Moldova numai producătorii înregistrați în Lista producătorilor de produse supuse reglementărilor de responsabilitate extinsă a producătorilor.

Concomitent, în măsura care Guvernul a depășit cu mult termenii fixați prin Legea nr.209/2016 privind deșeurile, în vederea elaborării și aprobării tuturor mecanismelor normative speciale de implementare a instituției responsabilității extinse a producătorului de produse care cad sub incidența acesteia, la 14.01.2019, Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului a aprobat Ordinul privind Lista de verificare în domeniile de competență ale Inspectoratului pentru Protecția Mediului, printre care se regăsește cel al gestionării deșeurilor și substanțelor chimice. De asemenea, pentru nerespectarea obligațiilor de responsabilitate extinsă a producătorului este prevăzută răspunderea contravențională în baza art. 154 din Codul

---

contravențional, încălcarea regulilor de gestionare a deșeurilor.

Responsabilitatea extinsă a producătorului reprezintă sistemul modern de responsabilizare a producătorilor și cooptare a acestora la procesul de sortare, reciclare a deșeurilor și eliminare a deșeurilor nocive. Evaluarea mecanismelor moderne de responsabilitate, asigurarea unui dialog continuu între participanți și optimizarea soluțiilor și tehnicilor de implementare trebuie să fie asigurat deschis și transparent de către autoritățile naționale. Acest dialog trebuie să fie asigurat pe fiecare din tipurile de deșeuri, iar stimulentele și soluțiile tehnice să fie adaptate la specificul categoriilor respective de deșeuri.

Lipsa stimulentele pentru oricare din actorii participanți va reduce semnificativ eficiența mecanismului responsabilității extinse a producătorului sau disfuncționalitatea deplină al lanțului de colectare și reciclare și respectiv fără efect pozitiv asupra poluării mediului. Fluxul financiar și mecanismele de transfer și compensare sunt elemente critice pentru distribuția stimulentele către participanții la proces, astfel, modelele de operare trebuie să fie bine concepute, coordonate pe larg, elaborate opțiunile și alternativele potențiale, astfel încât acestea să fie clare pentru toți participanții la proces.

În țările UE există mecanismul de scutire a taxei în momentul în care agentul economic este implicat în procesul de management al deșeurilor. În Republica Moldova, deși entitatea achită taxa, participând astfel în procesul de management al deșeurilor, acesta nu beneficiază de nici o scutire din partea statului, asta deși implicarea agentului economic în procesul de management al deșeurilor este foarte importantă, întrucât statul nu poate cu forțe proprii să administreze acest proces.

Bibliografie:

1. Legea privind deșeurile nr. 209 din 29.07.2016;
2. Legea privind plata pentru poluarea mediului nr. 1540 din 25.02.1998;
3. Hotărârea de Guvern nr. 248 din 10-04-2013 cu privire la aprobarea Strategiei de gestionare a deșeurilor în Republica Moldova pentru anii 2013-2027;
4. Hotărârea de Guvern nr. 212 din 07.03.2018 pentru aprobarea Regulamentului privind deșeurile de echipamente electrice și electronice;
5. Hotărârea de Guvern nr. 561 din 31.07.2020 pentru aprobarea Regulamentului privind ambalajele și deșeurile de ambalaje.